

29. september 2009

EM 2009/16

Formanden for Naalakkersuisut åbningstale.

(Formanden for Naalakkersuisut)

Ærede Grønlands befolkning, vi vil fra Siumut fremlægge følgende tale, på grundlag af Formanden for Naalakkersuisuts åbningstale.

Denne tale er set med historiske Siumut briller den aller første tale fra Siumut i opposition.

I dag er vi nået til begyndelsen af Selvstyrets første år i Inatsisartut, hvor vi skal drøfte mange vigtige dagsordenspunkter, og dette glæder vi os til i Siumut.

Indførelse af Selvstyre

Siumut har kæmpet for indførelse af Selvstyre i vort land. Til hjemmestyrets indførelse sagde Inuit Ataqatigiit nej, og nu har Demokraterne sagt nej til Selvstyrets indførelse, uagtet disse begivenheder kan vi i disse dage begynde på denne Landstingssamling som et anerkendt folk, på grundlag af et utrættelig Siumut som har kunnet bane vejen for befolkningens ønsker, hvilket nu er dokumenteret gennem fællesskabet om Selvstyret hos alle. Disse begivenheder betragter vi i Siumut som afgørende skridt vi har taget som befolkning.

Befolkningen som ønsker større ansvar, befolkningen som ønsker bedre uddannelse, befolkningen som ønsker flere arbejdspladser, befolkningen som ønsker flere rettigheder, - denne befolkning er, - befolkningen som Siumut lytter til og arbejder for, og det er vores befolkning som ønsker sig et godt grundlag for Selvstyrets udvikling, og som man ønsker at samarbejde om.

Selvstyre som forpligter

Gennem Selvstyrets indførelse er vore lovgivningsmæssige rammer nye. Disse nye lovgivningsmæssige rammer skaber nye muligheder for os som en samlet befolkning.

At formanden for Naalakkersuisut ikke kommer ind på vores nye lovgrundlag ved Selvstyrets indførelse virker uvant. Vi har således ikke hørt om hvilke tanker man har gjort sig omkring det nye lovgivningsmæssige rammer som Selvstyreløven åbner op for, ej heller om man har gjort sig tanker herom.

Selvstyret forpligter.

Det forpligter til at vi som et folk kan forberede os på fremtidens nye krav, det forpligter os som et folk til at vi skal forberede os til en selvstændighed og forpligter os til endnu større resultater som et folk, hvilket vi kun kan opnå som et samlet folk, og at vi uanset bosted forpligter os til at give bidrag til samfundets udvikling, idet vi i Siumut tror fuldt og fast på at vores styrke som befolkning ligger i at vi er forskellige, med forskelle i bosteder i et spredt bosætningsmønster, hvilket giver os mange forskellige udviklingsmuligheder.

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAAQ / LANDSTINGSMEDLEM

Dette forpligter til at vi som et samlet folk samlet kan løfte samfundsudviklingen. Vores forpligtelse som politikere er at vi kan skabe redskaberne og muligheder for samfundsudviklingen, på bæredygtig grundlag, - og som alle i befolkningen kan deltage i.

Vi må skabe mulighederne for at befolkningerne i nord, syd, øst og vestgrønland kan være fælles om, og have ejerskab i en fælles samfundsudvikling, - et fællesskab, hvor vi behandles lige, uagtet om vi bor i bygderne eller byerne.

Uden at gå i detaljer med åbningstalen fra formanden for Naalakkersuisut, - idet vi mener at talen har udgangspunkt i uddrag af forslag til finanslov for næste år, - vil vi se nærmere på dette når vi har finanslovsforslaget til behandling.

Dog vil vi ikke undlade at nævne de mange besparelsesforslag som Naalakkersuisut har fremlagt, som befolkningen kommer til at betale dyrt. Storkommunerne som indtil 2013 skal tilpasse sig synes at ville komme på en meget vanskelig opgave, hvilket vi ikke accepterer, idet vi mener at ønsket om en vellykket udviklingsarbejde ikke støttes. Selvfølgelig må kommunerne have en tilpasningsperiode.

Selvom vi ikke er imod budskabet om at vi alle skal spare, kan det dog ikke siges at være vel gennemtænkt at departementerne udvides med 2, og at dette modsvares med besparelser hos kommunerne, - hvor er ligeværd og sammenhængende udvikling henne? I tilknytning til dette ønsker vi at spørge om hvor store meromkostninger oprettelsen af 2 nye departementer har betydet, det må jo være tale om betydelig meromkostninger, når oprettelsen af nye departementer må modsvares af børneopsparringen.

Dette må desværre vurderes som en uretfærdig initiativ, og uden sammenhæng. Besparelserne og afgiftslægningen som er meddelt fra Naalakkersuisut siges at være initiativer som ikke vil ramme befolkningen, men KANUNUPE (Bygdeforeningen) KANUKOKA (Kommunernes Landsforening) har udtalt at besparelserne vil ramme befolkningen hårdt, hvorfor vi skal anmode Naalakkersuisut om at forklare hvorledes besparelserne kan undgå at ramme befolkningen. Samtidig har vi iagttaget og finder det vigtigt at besparelserne søges gennemført uden forudgående forhandling med kommunerne, og man på den anden side ønsker at forhandle med ICC om besparelser hos organisationen. Vi skal anmode om at Naalakkersuisut forklarer sig om hvorfor man i disse situationer benytter sig af forskellige arbejdsmetoder.

Et folk som er sund i krop og sjæl

Siumut arbejder altid med øje for et samfund under udvikling på lang sigt, på grundlag af klare målsætninger, og vi vil fortsætte dette arbejde. Hele befolkningen skal have en god grund til at stå op til hver morgen, - at vi alle skal deltage i indfrielse af vigtige målsætninger for vort samfund, en lysere fremtid som vi alle har nytte i. Arbejdere, fiskere, fangere, landmænd, fåreholdere, sømænd, uddannelsessøgende, højt uddannede, børn, handicappede, ældre, - alle har de en vigtig placering i samfundet, uden forskelsbehandling, - om man bor i by eller bygd.

I Siumut mener vi at vi må sætte ind med alle til rådighed værende kræfter for at kunne eliminere folkesygdommene. I vores samfund har vi store livsstilssygdomme, - misbrug af alkohol, misbrug af euforiserende stoffer, gambling med penge og ikke mindst seksuel misbrug af børn og unge. Hvis man ikke gennemfører behandling af alle disse misbrug, vil vi overdrage vore efterkommere meget meget vanskelige opgaver. Det er derfor vort opfattelse i Siumut, at såfremt vi skal nå til en sund livsførelse som et samfund og som et folk, må vi igennem en samlet erkendelsesfase som et

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAAQ / LANDSTINGSMEDLEM

folk, - og på dette grundlag må vi som folkevalgte fra denne sal starte vort arbejde, - vi må i fællesskab påtage os ansvaret og stå sammen om gennemførelse af opgaven.

Vore vilkår som skal udfordres

I disse år som vi gennemlever har vi gennem befolknings ihærdige indsats opnået den laveste ledighed, og vi er således nede på en ledighed på 3,4 %.

Hvert eneste år kommer flere end påregnet ind på arbejdsmarkedet, og således tilføres samfundskassen flere økonomiske midler end beregnet, og dette vurderer vi i Siumut som resultaterne af klare målsætninger i udviklingsforløbet, hvilket ikke kan modsiges. Selv om ledigheden er faldende, er der fortsat mange og store opgaver som skal løses og forbedres, - indenfor fiskeriet, - fangererhvervet, - i landbruget, i turismen og ikke mindst mineraludvindingen.

I Siumut er det vort opfattelse at befolkningen valg af erhverv, er et valg ud fra egne forudsætninger, og må ikke være et valg som styres på grundlag af politiske begrænsninger.

Der findes bygder som gennem en årrække ikke har været en omkostning på socialområdet. Der findes bygder på i folkeskolen har fuldt uddannede lærere. Derfor er det min opfattelse at påstande blandt politiske aktører om at bygderne kun skaber begrænsninger og problemer, netop er påstande som ikke har været gennemtænkte og er ukorrekte.

Global deltagelse og erhvervsliv

Andre landes interesse for vort land er noget vi alle kan se. Stadig større isfrie områder i Arktis har både sine mange ulemper, men også fordele.

Fangstdyrenes ruter har ændret sig, og fiskestimernes tilstedeværelse er også blevet anderledes. Vi må sørge for at prioritere fangererhvervet, og Siumut mener at vi alle aktivt må deltage i at skabe forbedringer for dette erhverv, hvilket er muligt at gennemføre i fællesskab. Mulighederne for bi-indtægter skal udvikles, ligesom vi er sikre på at uddannelse og dygtiggørelse vil kunne sikre en langt bedre udnyttelse af fangererhvervets store indhøstede viden, til fordel for kommende generationers fangererhverv. Vi har store forhåbninger til Fangeruddannelsen som er etableret i Uummannaq, og vi tror at man fremadrettet kan tilpasse mulighederne, og vil benytte denne lejlighed til at takke for Uummannaq befolkningens aktive medvirkende i opstarten af uddannelsen.

Umiddelbart efter etableringen af den nye koalitionsstyre, meddelte denne at man agtede at følge biologernes rådgivning på punkt og prikke. Hvis dette er den nye regel, er brugernes rådgivning, - fangernes, fiskernes og deres organisationers rådgivning måske ikke af betydning længere?, - vi kræver en præcisering af Naalakkersuisut i denne sag.

Vi er vel snart sagt de eneste på denne vores klode som kan se det nye muligheder som klimaændringer afstedkommer for os. Mulighederne for udnyttelse af vore vandkraftreserver er blevet langt bedre, sejlads med skibe har fået større muligheder, råstof udvindingen har fået bedre vilkår, landbruget har fået bedre muligheder, ligesom interessen for olieeftersforskning er blevet større, og ikke mindst er interessen for vort land og vore muligheder for at blive hørt blevet langt bedre, som ikke bare kan forbigås af omverdenen. Disse nye muligheder må vort land udnytte positivt.

Den politik som det internationale samfund er i gang med at formulere i denne tid skal vi have indflydelse på. Vort land må deltagelse i formuleringen af en samlet politik for arktis og bruge

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAAQ / LANDSTINGSMEDLEM

mulighederne for indflydelse som allerede er tilstede, idet det på dette område netop drejer sig om vores hverdag, og denne politik vil have indflydelse på vores hverdag.

Vores råstoffer og de nye besejlingsmuligheder er blot nogle af grundene til andre landes interesse for vort land. Denne interesse må bruges i udformningen og sikring af de royalties og afgifter som skal forhandles med råstof operatørerne og virksomhederne, ligeså i sikringen af vort miljø, og ikke mindst i sikringen af den lokale arbejdskraft beskæftigelse i denne sektor. Alle erhverv berøres af globaliseringen, og globaliseringen vil have endnu større indflydelse på vores fremtid.

Med ovenstående i som udgangspunkt savner vi i Siumut Naalakkersuisuts mulige initiativer omkring den globale økonomiske krise som vi er midt i, - således at vores situation ikke forringes. Naalakkersuisut har udtalt at krisen er ved at være over, men man skal være klar over at krisen endnu ikke er overstået, og dette gør at vi som samfund må være forberedte på situationen.

I andre lande som vi sammenligner os med, gennemfører regeringerne samlede krisepakker for at undgå at erhvervslivets vilkår ikke forringes yderligere, og vi mener at dette er vejen til løsningen af den finansielle krise. Bespareser i det finansielle midler, og behovet for udvidelse af likviditeten skal gøres med omtanke.

Vi er alle bekendte med at Naalakkersuisut umiddelbart efter indsættelsen brugte økonomiske midler som ikke var afsat på finansloven i forvejen, i en størrelsesorden som historisk ikke har fortilfælde. Siumut afleverede en velbalanceret økonomi til den nye koalition. Gennem de seneste år har vores underskud på finansloven været investeringer i en bedre fremtid for befolkningen, sikring af uddannelsesmuligheder, sikring af beskæftigelsesmulighederne, og sikring af boligsituationen.

Det afsatte økonomiske midler har været til sikring af en stadig større selvstændighed i befolkningens livsførelse, sikring af uddannelsesmulighederne og en sikring af fremtiden. Alle disse initiativer har baggrund i Siumuts tro på befolkningens muligheder, og har været investering som samfundet kan løfte, uden at går over vores mulige formåen, - en sikring af vor fremtid. Fra Siumuts side skal vi præcisere arbejdet med kulturelle aktiviteter skal have en betydelig placering på finansloven, hvilket vi vil arbejde for, ligesom portostøtten til avisernes distribution til kysten er et emne vi vil støtte op om, uagtet at formanden for Naalakkersuisut har givet udtryk for at aviserne jo blot kan tilpasse sig til danske forhold, - her skal formanden for Naalakkersuisut være opmærksom på at vi skal arbejde ud fra forholdene i vort land, som er ganske anderledes.

Vi skal opfordre Naalakkersuisunut at man i forbindelse med initiativer, som eksempelvis initiativerne omkring Royal Greenland i sommers, er påpasselig med brugen af de finansielle midler, og at man bør have langt højere øje for fællesskabets behov, og ikke kun have selskabet for øje, men også den befolkning som har forsørger forpligtigelser.

Såfremt vor egen ledelse ikke er dygtige nok til at agere med udgangspunkt i klodens finansielle situation, og ikke tilpasser sig situationen, kan vi blive ramt af vore egne begrænsede muligheder, - vores egen finansielle krise.

Tryghed i befolkningen

Siumuts politik omkring den kommende finanslov er offentliggjort og kendte, og vi har med glæde bemærket at Naalakkersuisut også har gennemgået vores politik og kommet med bemærkninger på området, - vores forslag har udgangspunkt i sikring af befolkningens fremtid og muligheder.

I Siumut er med bekendt med at det nuværende Naalakkersuisut gennem en årrække har kritiseret at vi lavede for mange undersøgelser og rapporter, - som har forsinket iværksættelse af nye her og nu initiativer. Men i talen fra formanden for Naalakkersuisut har vi bemærket alle den undersøgelser og analyser som der er behov for og som vil blive iværksat, - dette får os lyst til at spørge, om hvor alle de initiativer som ikke kan vente som iværksættelse nu er blevet ad, - hvornår forventer igangsættelse af uopsættelse sager?

Formanden for Naalakkersuisut har i sin åbningstale givet udtryk for vilje til tættere samarbejde med oppositionen. I forbindelse med etableringen af den nye koalition i Naalakkersuisut har du ihærdig arbejdet for at holde Siumut udenfor indflydelse og givet udtryk for dette synspunkt, - jeg vil derfor anmode om en forklaring på de nye signaler som sendes.

Investeringerne i energisektoren er investeringer i vores fremtid som vi står i spidsen for. Sådan skal det være, og da disse er en fremtidssikring, er det et initiativ til vores egen selvforsyning. I Siumut står vi fast ved at Nukissiorfiit skal omdannes til et aktieselskab, således at selskabet ikke blot skal optage lån fra Landskassen. I forbindelse med Naalakkersuisuts optagelse af udlandslån til disse formål, skal vi bemærke at man skal være påpasselig med at man ikke optager alt for dyre udlandslån, idet lånene skal tilbagebetales med betydelige renteudgifter, omkostninger som hele befolkningen skal bære.

Transportomkostninger bliver i fremtiden langt højere, - omkostninger som meddelt af Naalakkersuisut skal bæres af befolkningen i bygder og yderdistrikter. Vi har grund til at være bekymrede omkring Naalakkersuisuts finanslovsforslag, og vi har grund til med alle vore muligheder at søge indflydelse på at rette op til bedring af økonomien.

Vi vil derfor love at vi vil arbejde for at Naalakkersuisuts forslag til finanslov ikke vedtages i den foreliggende form, og vi vil love at arbejde for langt mere sammenhængende initiativer, vi vil derfor her opfordre alle i Inatsisartut til at undgå den splittelse som Naalakkersuisut har taget initiativ til, en splittelse mellem by og bygd, - lad os alle arbejde for at vi undgå en sådan splittelse.

Arbejde med fremtiden for øje

Naalakkersuisuts samarbejdsaftale er endnu ikke forhandlet færdig, uagtet at man tidligere i sommer meddelte at denne vil være forhandlet på plads i løbet af sommeren, - vi har endnu ikke set denne, - her vor vi er nået til efterårets måneder.

I Siumut er vi af den opfattelse at en koalitionsaftale er udtryk for det siddende styres signaler til befolkningen om på hvilken vej man agter at føre samfundet videre i, - og disse signaler har vi til dato endnu ikke set.

Naalakkersuisoq for finanser har i forbindelse med sin fremlæggelse af finanslovsforslaget for næste år meddelt at Naalakkersuisut vil fremsætte nye forslag løbende når nye afsnit i samarbejdsaftalen er udarbejdet, - dette er et tydeligt udtryk for en løs dag til dag planlægning, uden sammenhæng. Og formanden for Naalakkersuisut har udtalt at den nuværende samarbejdsaftale er tilfredsstillende og nok, - vi vil gerne spørge om hvem vi skal stole på, og ønsker en præcisering.

Vigtige spørgsmål som befolkningen afventer er bl. a. hvilke sprogpolitik Naalakkersuisut agter at ligge op til, spørgsmål omkring hvilke stillingtagen man har taget i spørgsmålet om uranforekomsterne, hvilke politik man har på erhvervsudviklingsområdet, og ikke mindst hvilke politik Naa-

SIUMUT INATSISARTUNI ILAASORTAAQ / LANDSTINGSMEDLEM

lakkersuisut har om bygdernes udviklingsmuligheder. Vi mangler en politik om euforiserende stoffer og hvilke politik man har i forbindelse med EU's kommende forbud sælskind, og om man

agter at tage initiativer med udgangspunkt i ønsket om en særlig ramme for inuit folket, eller er i fortsat i gang med at vurdere en fælles grønlandsk Canadisk initiativ med henblik på at en retssag mod EU. Ligeledes ønsker vi en redegørelse for hvorfor Naalakkersuisut ikke har dannet sig meninger omkring menighedens arbejde.

Hvis vores befolkning skal have trygge udviklingsvilkår, er det meget nødvendigt at vi gøres bekendt med Naalakkersuisuts samlede samarbejdsaftale, idet denne vil danne grundlag for tryghed om hvilke forventninger befolkningen kan have i samfundsudviklingen, og på denne måde vil erhvervslivet kende udviklingsmulighederne uden utryghed og tvivl.

Jeg har hermed fremlagt Siumuts synspunkter i forbindelse med formanden for Naalakkersuisuts åbningstale, og vi ønsker et godt samarbejde, ligesom som vi opposition vil arbejde for en saglig og samarbejdsvillig udvikling.

Aleqa Hammond, Siumut